

Fenevadak
Műleírás

Zsákai Soma
Képkalkotás alapképzési szak
Mozgóképkultúra- és Média szakirány

Kaposvár
2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Rippl-Rónai Művészeti Intézet
Zsákai Soma V5EYDT

Konzulens:

Dr. Kiss Gábor Zoltán Phd, egyetemi docens

Abuzív barátságok és párkapcsolatok

Műleírás a Fenevadak című filmről

Kaposvár

2023

Tartalomjegyzék:

• 1. Bevezetés	4
• 2. Tervek	4
• 3. Történet	6
3.1. Lényegi tartalom	6
3.2. Tervek közti átvitelek	6
3.3. Végleges cselekmény kialakulása	8
3.3.1. Haláleset oka	8
3.3.2. Visszatekintések	11
• 4. Technikai részletek	15
4.1. Vizuális világ	15
4.2. Hangok	16
• 5. Összegzés	17
• 6. Köszönetnyilvánítás	17
• 7. Bibliográfia	18

1. Bevezetés

Diplomamunkám, azaz a *Fenevadak* egy bűnügyi dráma a bántalmazó emberi kapcsolatokról, a büntudatról, a feszültség kirobbanásáról szól egy sokat túrt emberben, de ennek kialakulása egy hosszú időszakot ölel fel. A Rippl-Rónai Művészeti Intézetben eltöltött közel három évem alatt ami ezen munka elkészítésével csúcsosodik ki, három ötlettel álltam elő ehhez a projekthez. Egy ilyen ötlet született a második, a negyedik, és az ötödik félév elején. Ezek közül természetesen egy volt megvalósítható, de megemlékezésük mégis fontos, mivel a két korábbi terv szintén hozzájárult a munka elkészítéséhez.

2. Tervek

A második félévben kialakult ötlet lényegében egy coming of age történet. Egy fiatal fiúról szól, aki amikor középiskolába jut, rájön arra, hogy végra kibonthatja saját személyiségét, és ezt szeretné megtalálni egy olyan környezetben, ahol már mindenki úgy tűnik, ismeri a sajátját.

Ennek vizuális reprezentációja az alakváltási képességben nyilvánult volna meg.

Minden karakter saját animációs stílussal készült volna egy viszonylag neutrális, az Amerikai Egyesült Államokbeli Oregon állam és ehhez hasonló hegyvidéki, fenyőerdőkkel övezett, de mégis nyári hangulatot árasztó háttéren. Ennek használatára nagy inspirációt nyújtott a *Gravity Falls*, magyarul a *Rejtélyek városkája* című 2012-es sorozat Alex Hirschtől.

Története szerint az általános iskolájában a fiú környezetében élő minden ember alakváltási képessége ellenére egyenforma, azonos stílusú animációval megrajzolt karakter lett volna, majd a fiú hazaérésével betekintést nyerhettünk volna abba, hogy a családja környezetében is teljesen más formát vesz fel, ami abba a környezetbe illik. A középiskolába érve azonban mindenki egyedi, mozgás, színpaletta, kontúr és egyéb látható jegyek terén, ő pedig marad olyan, mint előtte, ameddig ki nem bontakoztatja magát. Az ötlet technikai megvalósításainak inspirációja a 2011-es *Gumball csodálatos világa (The Amazing World of Gumball)* volt, Ben Bocquelet-től.

A filmet a dialógus teljes hiánya jellemezte volna, sőt, nondiegetikus hang is leginkább csak a film csúcspontján került volna bele.

Egészen a hatodik félévem elejéig ezt a tervet tekintettem a legvalószínűbbnek, viszont némi mérlegelés után úgy véltem, hogy története kiforratlan, klisés, gyermeteg.

Második elvetett ötletem második évem végén egy sötétebb, mégis hasonló animáció lett volna, aminek tervei csak rövid ideig készültek diplomamunkának, ám annál több hatással voltak a végső műre.

Ezen ötlet egy kissé katolicisztikus behatású történet, ami a különböző mentális betegségek, emberi gondolatok témáit járja körbe.

Története szerint egy angyal száll le a mennyekből, azért, hogy megtanulja mit szeret Isten az embereken. Egy kocsmában emberi formát öltve emberek fejébe tekint bele, kisebb ideig lát az ő nézőpontjukon keresztül. A sorozatos POV-váltásokon keresztül az emberek különböző mentális állapotának vizuális kivetülésein keresztül látjuk az előttük elterülő kocsmát, amit rendszerint a saját képzeletük tölt ki gondolatmenetüktől függően. Az angyal emberi szemüvegeken keresztül vizsgálja meg a valóságukat, és erről következtet a saját belső világuk valóságára, ami végül kudarcba fullad.

A film tervezetten egy sötét, nyugtalanító világban játszódott volna az angyal látásmódját reprezentálva. Magas kontraszt, hideg színek jellemezték volna egészen az utolsó jelenetig, lassan és fokozatosan erősödve. Végül viszont megérti Isten nézőpontját az emberekkel szemben, ahol a kép felmelegedik, a kép világosodik, a színek vibránsabbá válnak.

Ezzel az ötlettel számos probléma lépett fel. Kezdetnek, az akkora mennyiségű mentális betegség és elmeállapot – amely az író által még nem volt átélve – megjelenítése, ami a tervnek elegendő lett volna, részben tapasztalat hiánya, részben a téma egyszerű mérete és komplexitása miatt megvalósíthatatlan lett volna. Egy nem csak vizuálisan, de érdeklődés fenntartásához elég gondolat felölelése szintjén is elképzelhetetlen egy diplomamunka keretein belül.

De ennél nagyobb problémát jelentett a zárójelenet kitalálatlansága. Ebben az esetben persze egy jó ötlet nem lett volna kielégítő megoldás, egy fiatal egyetemista munkájából a teremtés pszichológiája, Isten szeretetének mivoltja kielégítő nem is lehetne, sőt, a narcisztikusan hathatna a befogadó számára.

Szerencsére alapos áttervezés után a terv morzsái nem mentek veszendőbe, és egy technikai csontvázként tudtuk használni alapul Ekkert Lili csoporttársammal egy vizsgamunka felépítésére.

A harmadik és végleges terv, egy vallatósobai dráma, ami egy hölgy eltűnésekor kiválasztott két főgyanúsított kihallgatásán játszódik.

A terv 2022. szeptembere elején kezdett kialakulni.

3. Történet

3.1. Lényegi tartalom

A kezdő képen egy nyomozót látunk, aki a rendőrség parkolójából besétálva a társának nyújt egy kávét, ezek után egy-egy nyomozó hallgatja ki a két gyanúsítottat egy középben elválasztott szobában.

A két gyanúsított, az eltűnt hölgy volt legjobb barátnője, Jessica, és volt fiúja, Jeremy, kezdetben ellenséges a nyomozókkal, felgyülemlett feszültséggel telve nem nyílnak meg az őket saját elmondásuk szerint hónapok óta ostromló nyomozóknak. Ez fennáll, mindaddig, amíg lehetőségük nem nyílik a mellettük lévő szobában ülő másik felet szavaikkal bemocskolni. Amint mindketten egyesével megbizonyosodnak arról, hogy nem őket gyanúsítják, elkezdik felfedni a másikat az eltűnt hölgy, azaz Veronica ellen elkövetett tetteit. A két karakter eljut addig, hogy mindketten kimondják, a másik ölthette meg Veronicát. A nyomozók elengedik őket, ekkor találkoznak egymással a parkolóban, mindketten elkezdnek sírni.

A valóság és a karakterek által ábrázolt események között hatalmas szakadék van, mint ahogy sok visszaemlékezést használó filmben. Ez nem csak szaturációban, plánozásban nyilvánul meg, de ez is jelen van. A valóság jelenetei animációjában a karakterek anatómiája realiztikus, míg a visszaemlékezések, amit a két gyanúsított szemén át látunk, véglegesen geometrikusak, színesebbek, élénkebbek. A két kihallgatott a másikra vadállatként gondol, így Jessica emlékképeiben Jeremy farkasfejjel, ellenkező esetben pedig Jessica rókafejjel a nyakán jelenik meg. Ez, a film zárójelenetében is megjelenik, annak ellenére, hogy a végső konfrontáció a valóságban történik meg. A gyilkos kiléte ismeretlen marad.

3.2. Tervek közti átvételek

Először a legkorábbi ötlettel foglalkozva, a történet gyermeki, fiatalos jellege és a diplomamunka sötétebb témája közötti kontrasztból fakad, hogy ebből elsősorban technikai és vizuális jegyeket vettem át.

A már korán kialakított és elképzelt világ beli jegyeket, a fenyőerdők hangulatát, a nyárias levegőt imitáló világot a diplomamunkában is alkalmazom. A valóságban helyet kapó éjjeli

jelenetekben a langyos nyári estét szerettem volna megérinteni. Ebben a legnagyobb szerepet a tücskök ciripelése kapta, ami már magában fel tud hasonló idézni.

A visszaemlékezések színes világába is szerettem volna ezt beletenni, a kocsmajelenetek mögött meglendülő fenyőktől, a ház feletti kék égig. Két külön típusú nyarat szerettem volna érzékeltetni. Egyet, ami reális, és egyet, amire már magunk által szépítve emlékszünk.

A Fenevadak a második ötlettel való interakciója a sötét kihallgató hangulatában kap helyet. Az első elképzeléseim óta a két interior hangulata szinte azonos. A széles, fekete árnyékok, a kontraszt, az egy helyről érkező fény mind a feszültséget és szorongást jelenítik meg. Ezen kívül a színek melegségének fokozatos változása is mindkettő elképzelésben jelen van. Az egyikben a remény további vesztésével egyre ridegebb, a boldog megértés pillanatáig. A másikban egyre melegebb a saját gátlások elvesztése miatt, a karakterek saját gondolatainak szabadjára engedésével, egészen a rideg valóságig.

Vannak azonban olyan elemek, melyek mindkettő előzményben helyet kapnak. Az, hogy melyik ötletben vertek gyökeret lényegtelen, viszont a két terv lehetőséget adott a kidolgozásukra.

A személyiség szerinti vizuális alakváltás ötlete az első filmtől foglalkoztatott. Az animációs film sajátosságaként a szélsőségekig lehet húzni, sőt, véleményem szerint fontos is húzni az ilyen típusú karaktermegnyilvánulásokat. A film valósága alatt meghúzódó szimbolizmust meg kell jeleníteni, ellenkező esetben a film rajzolt mivolta akár értelmét is vesztheti. Erről Irzykowski írt részletesebben, amit Kamila Kuc összegzett így:

„Irzykowski úgy gondolta, hogy a mozgás ábrázolása az, amelyen keresztül egy filmkészítő feltárhatja a film formai és stiliztikai jellegzetességeit. A mozgást a „szellem” kifejezésének tartotta a filmben, amit legjobban az animációs filmben sikerül megragadni, melyben nem léteznek „a tér, az idő, az anyag törvényei vagy fizikai ok és okozat”” (Kamila 2022)

Ezért kezdtem el egy olyan képzelt redszert felépíteni, amibe el tudok helyezni karaktereket, akik így már szavak nélkül is képesek kifejezni gondolatokat.

Az alakváltás első ötletben való megjelenése a történet jellege miatt az önismeret, a saját személyiség és önbizalom mértékéből és sajátosságából ered. A film tárgyaként ezekre kerül a hangsúly, ezek az elemek vannak kiemelve a realizmusból.

A második terv ebből indul ki. Megtükrözi az ötletet. Míg az első verzió alakváltásai az ember belső ismeretét vetítik ki a világ felé, a második már teljesen más. A külső szemlélő, tehát az angyal, a karakterek belső világába nyer betekintést, kívülről nem tudja megszemlélni a kagylóban gyöngyként rejlő személyiséget. Viszont egy adott ember belső perspektíváját felvéve a személyiség

külső világra vetített, saját magából adódó elvárásait, félelmeit, reményeit látja. Nem a karakter módosul, hanem a környezet.

Ez a *Fenevadak*ban ismét változik. Az alakváltás az ember képzeletében torzult múlt része lesz. Nem a valóságot alakítja át, azt a tudatalatti elvégzi. A karakter belső világát a vele ellenkező személyre vetíti ki.

Ehhez leszögezem, a karakterek nem csupán igazságérzetükből adódóan mocskolják a másikat, hanem a kivetített büntudatukból is. Annak ellenére, hogy mindketten tudnak a másik tetteiről Veronciával szemben, a saját tetteik súját is cipelniük kell. Ezt meggátolja azonban a folyamatos tagadás, elhárító mechanizmusként. Ezért a leghihetőbb, legegyszerűbb megoldást kezdik el használni valóságuk alapjaként, elkezdenek hinni a teljes ártatlanságukban.

3.3. A végleges cselekmény kialakulása

A történet legelső verziója nem maradt módosítás nélkül, a végleges verzió és a kezdet között hatalmas különbségek vannak. Maga a lényegi üzenet, a lélektani háttér is lassan alakult ki.

3.3.1. Haláleset oka

A legelső verzió egy átlagos krimiként indult, az első megvalósításra tervezett történetben még az az ötlet is felmerült, hogy a két gyanúsított közül az egyikőjük az elkövető. Amikor azonban a végleges háttér kialakult és annak az ötlete, hogy bizonyos szinten mindketten felelősek a haláláért, az ellene elkövetett, mély sebeket hagyó tetteik miatt, ezt el is vetettem. Az ilyen típusú megnyilvánulás a film noir irányába vitte volna el a filmet (mivel a főszereplők a gyanúsítottak), de ez inkább korlátozta volna a filmet, ahelyett, hogy segítette volna. Varga Zoltán írása a témáról a következő: „A film noirt vizsgáló Raymond Borde és Etienne Chaumeton szerint a noir világlátásával, traumatikus témáival asszociálhatók bizonyos rajzfilmek, kiváltképpen Tex Avery egyes művei, amelyek a hatalmi játszmákat vagy a megszállottságot vizsgálják (Óriáskanári, Üsd a boldog oroszlánt), sőt a rendező *A kakukkosóra* című rajzfilmjében egyenesen a noir pasticheát vélik fölfedezni. Ezeket a párhuzamokat azonban legfeljebb csak metaforikusnak tarthatjuk, ugyanis ha a noir általánosan borús világlátására és a kegyetlenségekre való fogékonyságára építenénk annak vizsgálatát, hogy a műfajt milyen animációk aktualizálják, akkor beláthatatlanul sok animációs filmről lehetne elmondani, hogy noir-animáció.” (Varga 2011, 99) Disszertációjában kifejti, hogy a tartalmi és stíluselemek összedolgozása, szimbiózisa alkotja a noir filmet. Ebből a kategóriából szándékosan kicsúszva döntöttem a két karakter legálisan vett ártatlansága mellett.

Amennyiben mégis közelednem kéne egy bűnügyi zsanrához, az a thriller lenne. „-a thriller szívesen köti össze a bűnelkövetést irracionális motivációkkal, s társít a bűnös alakjához lelki- és elmebetegségeket.” (Varga 2013)

Erre reflexióként felvettem néhány vázlatot a gyilkos kilétével kapcsolatban a tervek kezdeti szakaszában:

-Ismeretlen sorozatgyilkos.

Amikor még a gyilkos kiléte a történet szempontjából fontos volt, az egyik csavarnak szánt ötlet egy sorozatgyilkos lett volna, aki a történetben sem előtte, sem utána nincs említve. Ez a szál inkább egy hirtelen deromantizáláson alapszik. Egy gyilkossági rejtély a felvezetése egy hirtelen és katarzisz nélküli végkifejletnek, ami átrendezi a zárójelenet struktúráját, a karakterekben átalakítja a haragot gyásszá.

Az ezzel fellépő két probléma egyike a két karakter kiépítetlen viszonya. A zárójelenet teljesen más értelmet nyer, mivel nem kell sem a másik, sem a saját tetteikkel szembenézniük.

Ebben az esetben az érzés amit az én véleményem szerint átad, sokkal inkább a gyász, a folyamatos bizonytalanság utáni fellélegzés, hiszen végre nincsenek kétségeik a gyilkos kilétével kapcsolatban, a pszichéjükben végbement vádaskodást elengedhetik.

A másik probléma a narratívából adódva, a néző egyértelmű csalódottsága. Paul Taberham gondolatmenetét követve, szinte számtalan módon lehet egy film szórakoztató, felejthetetlen. Ezzel megkérdőjelezi az egységes filmnyelv relevanciáját a kísérleti filmben. (Taberham 2019, 2) Ennek nyomán egy ilyen csavar is lehet működőképes, ennek az ötlete adta a végső lezárást, viszont az ismeretlen sorozatgyilkos ötlete nem csak nem filmes, de lelombozó is, a karakterek és a nézők között is hiányérzetet alkot, amit el akartam kerülni.

-Öngyilkosság.

Az öngyilkossági ötlet nagyon gyorsan létrejött. Hatásos lehetett volna annak tekintetében, hogy megértesse a nézővel a két karakter között létrejövő katarzist.

Az eddig a másik ellen érzet ellenszenv és szinte vallási áhitattal elhitt bűnösség azonnal szétfoszlani kényszerül ebben a szálban. A nyomozó az öngyilkosság említésével engedi el őket, így mindkettejük elméjében a felszínre kell kerülnie a saját bűnösségüknek, mint egy alvó testről lerántott takaróként. Ez annak okán jöhet létre, hogy a hibáztatás tudatos folyamat egy emberi elmében, a projekció nem az. „-a megküzdő mechanizmusok tudatosak és használatuk is céltudatos (used intentionally), az adott helyzet által meghatározottak és nincs hierarchikus rendjük, valamint a normalitással kapcsolatosak. Az elhárító mechanizmusok viszont nem tudatosak és nem is céltudatos a használatuk, adottságként felfoghatók és hierarchikusak, valamint a patológiás lelki folyamatokkal kapcsolatosak.” (Martin 2004, 52) A két szereplő alapvető feltevése, hogy egy ép

elmeállapotban lévő Veronica áldozatul esett a rá leső gyilkosnak (az ő esetükben a másik karakternek), az öngyilkosság ötlete teljesen felborítja őket. Mivel az öngyilkossági szálon a halál oka nem lehet más – legalábbis a két karakter elméjében –, mint az őt ért, feldolgozni nem tudott negatív hatások összessége, mindketten szembe kell nézzenek az ellene elkövetett tettekkel. Itt a kihallgató és a parkoló közötti magányos úton mindkét karakterben forranak a gondolatok, és csak az egymással szembenállás pillanatában törnek ki.

Annak ellenére, hogy a büntudat szerepe megmaradt, ez végül túl egyértelműnek hathatott volna az én elképzeléseim szerint, ráadásul logisztikai szempontokból sem kivitelezhető, hiszen a film az eltűnése után több hónappal játszódik, egy öngyilkosság pedig egy ilyen előrehaladott állapotban lévő holttestnél vagy azonnal kiderül, vagy egyáltalán nem, így a kihallgatás is teljesen értelmét vesztené.

-Túladagolás.

A túladagolás ötlete működhetett volna a büntudat kialakulása szempontjából, a film korábbi terveiben. A végleges verzióban nem magtartva, de megtervezve szerepelt mindkét gyanúsított tettei között a Veronicát drogokra csábító viselkedés. A végső vágatba ez csak Jessica tetteiben jelent meg, így kiegyensúlyozatlan végkifejlethez vezetett volna. Ezen kívül (mint az öngyilkosság esetében), nem lett volna reálisan bizonyítható egy hónapok óta egy erdő talaján fekvő holttestnél.

-Ismeretlen.

Legutolsó és végleges lehetőségként a teljesen ismeretlen mód maradt a halál oka. Ezzel a lépéssel szakítom le teljesen a filmet a krimiről, és kizárólag bűnügyi drámaként létezik tovább. A kezdeti ötletektől kezdve nem a gyilkosság szerepe volt a mű mozgatórugója. Inkább egy eszközként szerettem volna használni a karakterek viszonyának leírására, amiben ez a lehetőség a legegységesebb.

Hordozza magában az ismeretlen sorozatgyilkosban rejlő kibontatlan várakozást, de a fókusz lehúzva róla, így kevésbé zavaró, inkább átirányító jellegű. Az egyszerű hallgatással és ki nem mondottsággal a nézőre tudja bízni a karakterek belső érzelmeinek kibontását, így a büntudat és a gyász érzése között szabadon lehet választani, nem magyarázza túl. Az öngyilkosság megoldásával szemben nem hirtelen, nem kell az utolsó jelenet előtt szembenézniük magukkal, elegendő a váratlan találkozásuk azokhoz a gondolatokhoz, amiket eddig egyre kisebb sikerrel tudtak elkerülni.

3.3.2. Visszatekintések

A gyilkosságon kívül sok minden más is átesett alakításokon a tervezések fázisában.

Az egyik legmeghatározóbb elemei a *Fenevadak*nak a visszatekintés jelenetek. Jessica és Jeremiah folyamatos egymásra irányuló vádaskodásai vizuálisan megmutatva az alappillérei a filmek, ezért olyan vádakot kellett elhelyezni itt, amik elegendőek voltak egy erős gyanúhoz, de nem elegendőek egy komoly vádhoz, inkább jellemre irányuló szúrásokra szerettem volna támaszkodni.

Ezzel kapcsolatban Jeremy lehetséges tetteiről fogok beszélni, mivel az ő karaktere esett át a legtöbb változáson a tervezés alatt. Jessica karakterében már a legelső szakaszokban biztos voltam, olyan kivételekkel, amiket Jeremy jellemzése alá lehet írni. A Jeremy által elkövetett tetteket mind az előzőleg fejben felállított személyiség köré szerettem volna tekerni. Mivel Magyarországon, magyarként született ember vagyok, az ebben a közegben megtalálható hatások rám is vonatkoznak. Ebből kiindulva a kelet-európai férfiak a filmen megjelent motívumai mozgattak. Ez Kalmár György írásában van kifejtve részletesebben: „-élete korlátozott (megköti a lakás, a munka, a rendszer, a párkapcsolat), gyakran látjuk szűk terekben, apró-cseprő dolgokkal kínlódnival, gyakran hajtja le a fejét, egy körbe záródó, börtön-szerű lakótelepen él, nem tudja hogyan lehetne változtatni, gyakran mintha maga sem tudná, hogy mit akar, nem tesz semmi nagyszerűt, inkább sodródik mint tesz, és veresége tudatában gyakran mismásol, hazudik, megalkuszik.” (Kalmár 2015, 43) Nem hőst látunk, hanem egy hibákkal és negatív tulajdonságokkal teli embert.

A tervek legelején egy LMBTQ-szál lett volna a film konfliktusa. Ebben az esetben egy klasszikus szerelmi háromszöggel szerettem volna elkezdni, Jessica és Veronica kapcsolatát mélyítve.

Itt, a karakter megerősített és hangsúlyozott személyiségjegyei részben a féltékenység, részben a homofóbia irányába indultak volna el. Itt Jeremy számára a problémák lényegében a két női karakter biszexualitásában rejlettek volna, minden apró helyzetet az egymás felé való közeledésként értelmezett volna, ezzel annak az ötletét elhintve, hogy Jessica egy szerelmi bánatában felfokozott elmeállapotban végzett Veronicával.

Ez megvalósíthatatlan ötletnek bizonyult.

Az ilyen típusú gondolatokat egy karakter nem feltétlenül fejezné ki egy párkapcsolati környezetben, sőt, Jeremy esetében nem lenne karakterhű, hiszen egy saját érzelmei felé zárkózott emberről beszélünk. Jessica nem feltétlenül tudhatott róla, és ha tudott volna róla, nem lett volna reális erről beszélnie. Itt egyetlen lehetőség marad, Jeremy a saját visszaemlékezésében feltárja a

saját féltékenységet, ami egy olyan gyengeség hangos kimondása, ami ebben az esetben elképzelhetetlen.

A másik probléma ezzel kapcsolatban az, hogy egy ilyen szál nagyon könnyedén dominálhat egy történetet. A történet végső megoldása át tud alakulni az ebben a témában előforduló, emberi jogi álláspontok konfliktusának metaforájává, ami elvonja a figyelmet a lélektani magyarázatról.

Egy másik elvetett ötlet a párkapcsolaton belüli hűtlenségre alapszik. Jeremy karaktere mindig is féltékeny embernek készült, ezért ez az ötlet szinte azonnal felmerült.

A verzió lényege, hogy Jeremy egy rutin urológiai vizsgálaton megtudja, hogy nemibeteg, annak ellenére, hogy hűséges volt partneréhez. Ez nyilván megrázóan hat rá, teljesen monogám természete miatt.

Végül nem került bele a filmbe.

Ennek okai közé tartozik a helyzet komolysága. Ez az indok, főleg egy ilyen ember esetében erős vádak irányába billen, tehát a lefektetett alapelv a viszonylagos gyanút okozó jellemnyilatkozatokról sérül. Ez az indok már bizonyíték kategóriába esik, ezzel felborítva a történet két karaktere között fennálló büntudat-egyensúlyt.

A másik problémája a megoldhatatlan elmesélés. Jeremiah nem szeretne erről beszélni, hiszen ezzel magát sodorja veszélybe, Jessica beszéde erről pedig vizuálisan ábrázolhatatlan, ami tönkreteszi a valóság és visszaemlékezés animációja között lefektetett szabályokat.

A korábban említett túladagolás szálhoz kapcsolódó változatban Jeremy is hozzájárult Veronica függőségéhez. Ebben a szituációban Jeremy volt az első, aki találkozott a kokainnal a három ember közül, de a történet lefolyása alatt már teljesen leszokott, a másik két karakter, akik Jeremy hatására kezdtek el élni a szerrel, azonban nem. Ez egy olyan megoldás lett volna, ami végkifejlet szempontjából elképzelhető, de az előző elvetett ötlet problémája itt is fennáll. A drogok és addikció problémája képes elvezetni egy narratívát az eredeti értelmétől. Nemkívánatos irányokba tudta volna elvinni a történet értelmét.

A végső verzió visszaemlékezéseiben fontos volt a diverzitás, a jellemiség megtartása, a gyanú olyan kialakítása, ami nem határozható be gyilkos szándéknak. Ezzel az előszóval időrendi sorrendben ábrázolom a visszaemlékezéseket.

-Jessica elszigetelő magatartása.

Jessica, annak ellenére, hogy nem élt párkapcsolatban az áldozattal, hasonló birtokló magatartással viszonyul iránta, mint egy abuzív társ. Jessica életében Veronica az egyetlen fontos ember, így bármi áron az életében szeretné tartani őt. Jeremiah megemlíti a leszakítást minden

emberről, akivel kezd jóban lenni, határtalan mennyiségű ellenszenvet irányítani mindenki felé, aki Jessica szerint at tudná venni az ő helyét Veronica legjobb barátjaként. Ez a jelenet vizuálisan egy kocsmában egy bokszt ülésen ülve kezdődik. Annak ellenére, hogy Jeremy és Veronica párt alkotnak, a két hölgy ül egymás mellett, velük szemben Jeremy. Látjuk még Jessicát a legjobb barátnője fülébe sutogni. Itt változik a feje a korábban már említett rókafejjé. Ezek után egy kocsit látunk, ahol Jeremy vezet, a két nő a hátsó ülésen ül, itt is Jessica, Veronica fülébe hajolva.

Ez jellemi utalásként szerintem működik, hiszen kifejezi a birtoklási vágyat, amivel Jessica a barátnője felé viszonyul, ami el tudja hinteni annak az ötletét, hogy amennyiben nem lehet az „övé”, másé sem lehet. Nem tudhatjuk, mégis milyen messze menne Jessica, ezen érzelmek által hajtva.

-Jeremy hajlama a párkapcsolaton belüli erőszakra

A második visszaemlékezésben Jessicát látjuk Jeremiah bérelt házához odahajtani. Veronica az autóhoz lép, hogy beszálljon. Ekkor monoklit látunk a szemén. Jessica felnéz az ajtóban álló Jeremyre, ekkor a feje farkasfejjé változik.

Jessica a visszaemlékezés alatt megemlíti a másik karakter hajlamát a féltékenységre, hirtelen haragúságra. Ezután megemlíti, hogy fogalma sincs, miért voltak együtt.

Ez a legkifejezőbb megoldás ebben az esetben, hiszen a történet lényegi veleje, a Veronicában felgyűlő feszültség kiobbantotta menekülés. Ezen feszültség oka, a két hozzá legközelebb álló ember, akik az ő jólétét figyelmen kívül hagyva dominánsan elnyomják. Ez egy olyan szituáció, ahol az egyik fél bántalmazva van, de nem tud, sőt, nem is akar távozni. Ez iskolapéldája a bántalmazó párkapcsolatnak. Jessica nem érti, miért maradnak együtt, holott Veronicában fel sem merül a távozás lehetősége, amíg a felgyűlt, elfojtott érzelmek felszínre nem kerülnek. Ahogy Dr. Visontai-Szabó Katalin is írja: „Az erőszakos magatartás célja, hogy az elkövető a másik felet hatalmában tartsa, felette ellenőrzést és uralmat gyakoroljon. Az elkövetés ciklikusan ismétlődik, idővel egyre súlyosabbá válik.” (Dr. Visontai-Szabó 2018) Tehát Jeremy teljes hatalmat gyakorol Veronica felett, nincs mód a szabadulásra.

-Jessica drogfüggősége, és ennek Veronicára való hatása.

Erdős Ákos írását megemlítve, a két karakter hajlandósággal viszonyul a drogok felé. „A szocializáció során kialakított megküzdési stratégiák között Lazarus és Launier (1978) két típust különböztet meg: az egészséges, érett személyiségre jellemző problémaközpontú, valamint a pusztán negatív érzelmek elhatalmasodásától megóvó, érzelemközpontú stratégiákat. Azoknál a személyeknél, akiknél túlnyomóan az érzelemközpontú megküzdési stratégiák dominálnak, gyakran jelenik meg a droghasználat.” (Erdős 2021, 16)

A kihallgatási jelenetek legelején megemlítve, bár a filmben direkt nem asszociálva ezzel a stratégiával, Jessica említést tesz a kettejüket ért hasonló típusú traumákra, ahol, mint megtudjuk, Jessica korai árva, Veronica pedig szintén a film cselekménye előtt három évvel elvesztette a szüleit, ezzel utalást téve egy kölcsönösen obszesszív barátság lehetőségére.

Itt természetesen annak a lehetősége is felmerül, hogy ezen kívül más traumák is érték kettejüket, amikre más coping mechanizmusokat kellett keresniük, ezzel a drogfogyasztás lehetőségét el nem idegenítve a történettől.

Jessica kérdéses múltjából kifolyt mentális hajlam a drogfogyasztás felé és a kettejük között fellépő birtokló-birtolt viszonyból kivetítetten jelenik meg a lehetőség a kokainnal való élés felé fellépő nyomásra, Jessicától Veronica felé. „A szerhasználó fiatalok és személyek egy csoportként kialakítják saját érték- és normarendjüket, saját szubkultúrájukat, amelyhez kapcsolódnak, szeretnek odatartozni.” (Farkas, Fogarasi, Haller, Ivaskevics 2020, 122)

A visszaemlékezés elején Jeremy megemlíti Veronica kizsákmányoló magatartását Jessica felé, mélyítve a birtoklási vágyának kifejezését. Tényként közli, hogy Jessica kidobta Veronicát az egyetemről, folyamatos kölcsöneivel pénzügyileg kizsigerelte a nőt. Mint kiderül, kettejük addikcióját kielégítve, kokainra költötte a pénzt. Ekkor kezdődik a visszaemlékezés, ahol ismét a kocsmá belsejét látjuk. Jeremy egyedül ül, míg a két hölgy a toalettről kokain hatása alatt kísétál. Ebben, egy jellemtanú vallomáshoz hasonlóan, Jeremy kijelenti, látta Jessica szemén, hogy teljes kontrollban tarthatja a másik hölgyet.

-Jeremy érzelemmentessége Jessica halála kapcsán.

Az előző flashbackból átkötés nélkül ugrunk ide. Ennek szimbolikus jelentése a konkrét vádak jegyeinek elhagyása. Míg a két/két és fél első visszaemlékezés működik akár vádként is, az előző második fele már nem eseményt ír le, hanem egy szubjektív benyomást Jeremy szemén keresztül. Ez a szegmens is teljesen szubjektív. Jessica visszaemlékezik Veronica szimbolikus temetésére, ahol holttest hiányában üres koporsót engedtek le a sírba. Itt Jeremy, Jessica állításai szerint, érzelemmentesen állt, könnyek nélkül. Ez neki elég, hogy gyilkosként írja le Jeremist, Jeremy pedig gyilkosként írja le Jessicát a visszaemlékezés után, átvezetésként a végső emlékhöz.

-Utolsó alkalom, hogy valaki látta volna Veronicát élve.

Itt mindkét karakter beszél, mintha mindketten egyszerre emlékeznének vissza az utolsó találkozásukra a halottal. Mindketten a hozzájuk társított állatfejjel jelennek meg a képben, ahogy a nézőpontjuk azonossá válik.

Az emlékképben veszekednek, mindketten mást említenek a vita okának, hiszen hónapokkal ezelőtt történt. Ez reflektál a megbízhatatlan narrátorok, vagy filmben belül a megbízhatatlan vallomások lehetőségére. „A beszámolókból változtatások, kihagyások, betoldások voltak az

eredeti eseménysorhoz képest. Megmutatkozott, hogy még az elvileg felkészült személyek is, akiknek nem állt érdekükben, hogy a valóságtól eltérően nyilatkozzanak, jelentős hibákkal emlékeztek vissza a viszonylag egyszerű cselekménysorra. A hallgatók aznap és másnap 73,3 % -ban emlékeztek vissza hibásan a történetekre, egy hét múlva 80 % -ban tévedtek-” (dr. Gálig 2011, 13) Megtudhatjuk, hogy mennyire kicsavart, mennyire torzult látásmód tárult a szemünk elé az előző percekben is.

A két karakter vitatkozik, ultimátum elé állítja Veronicát, választania kell a társa és a legjobb barátja között, viszont nem tud dönteni, elrohan és felszáll egy vonatra. Ezek után már csak a holtteste kerül elő hónapokkal később.

4. Technikai részletek

4.1. Vizuális világ

Ahogy Michelle Stewart is kifejti, a XXI. században az animációhoz szükséges források mennyisége más szinte nonegzisztens, ez nagyban elősegíti az experimentális animáció kialakulását a szakmán belül. (Stewart 2021, 73) Ennek értelmében, egy ilyen gyorsan fejlődő világban én sem szerettem volna teljesen hagyományos animációt készíteni. Vizualitás tekintetében a *Fenevadak* kettő lényeges világgal rendelkezik. Ez a kettő világ szimbolizálja az objektív valóság, és a hónapok, sőt, évek erős érzelmei által torzított visszaemlékezési állapot szubjektív, folyékony perspektívája közötti különbséget. A film fele az egyik, másik fele a másik világban játszódik, ezért mindkettőből megpróbáltam saját magában is működő rendszert készíteni. A film elkészítéséhez használt program a Krita, a végső film 1980x1080 pixelben lett renderelve, de 1080x720 pixelben megalkotva. A film 12 fps framerate-en megy.

A valóság

A valóságban játszódó jelenetekben a karakterek anatómiailag pontosan léteznek, a perspektívák és környezet realiztikusan működik.

Színvilágában egy hideg, szürkés univerzumot jelenítettem meg, ami a nyári estében is (a másik világgal ellentétesen) hűvös színekkel létezik. A fehérregyensúj egyre melegszik a visszaemlékezések között, azt mutatva, a két karakter ellenérzése a nyomozókkal szemben enyhül, átírányul a másik karakterre. Ez a kihallgatás végéig folytatódik, ahol viszont azonnal visszaugrik az eredeti, hideg változatához. A saját elmeállapotukban fürdőző képzelgésből ugranak ki a karakterek a hideg valóságba.

A színekhez nagy inspirációt adott a 2018-as *Ruben Brandt, a gyűjtő* című film, a kihallgató kialakításában a *Se7en* (1995), azaz a *Hetedik* című film kihallgatósobai jelenete ihlette, az árnyékok megrajzolásához pedig a noir film műfaját vettem alapul, a direkt, derítetlen fények és éles, fekete árnyékok használatával. A karakterek és a világ egyszerű, elmosatlan árnyékokkal és színátmenetekkel léteznek, egy felületen legfeljebb két szín jelenik meg, egy highlight, és a fekete árnyék, ami egybefolyik a körvonalakkal. A mozgás szempontjából is a lehető leginkább a realizmus felé indultam el, a szájmozgás egyszerűségét kivéve.

A realiztikus perspektíva érdekében a valóság hátterei először a Blender nevű háromdimenziós animáció szoftverben készültek el, majd át lettek rajzolva.

Az emlékvilág

Az emlékvilágban játszódó jelenetek animációs aspektusát a *Chowder* (2007) című sorozat ihlette. Teljes képernyőt elfoglaló textúrák adják a képet, amikből képkockáról kápkockára ki van vágva a hozzá tartozó elem, mintha a kép nem is mozogna, csak a kivágás rajta.

Az emlék szegmensben nincsenek körvonalazott alakok, nincsenek szabályai az emberi mozgásnak, a perspektívának. Leegyszerűsített geometriai alakok mozognak az egyszerű optikai szimmetria alapján, ezzel elkülönítve teljesen a két világot.

4.2. Hangok

„Bár az animációs filmben a zene kiemelt jelentősége nem vész el, a zörej és a beszéd alá-fölérendeltsége megcserélődik: az animációs film hangsávjában sokkal inkább a zörejek válnak kitüntetett jelentőségűvé, a tagolt beszéd jelentősége ellenben másodlagossá redukálódik.” (Varga 2011)

Hang szempontjából a valóság világában a beszélgetés mellett ambiens hangokat hallunk. Az ambiencia a rendőrségen kívül a nyári este zajait, belül a neonlámpák zúgását halljuk, mást nem. Ezzel a folyamatos feszültséget szerettem volna elérni a nézőben, ami a kihallgatottakra nehezedik.

A visszaemlékezések alatt egy egyszerű, négyhangszeres zene hallatszik, nem megfoghatóan, nem figyelemelterelően. A zenét a BeepBox nevű internetes oldal segítségével készítettem, amatőr zenészként megpróbáltam inkább atmoszférát teremteni, mint zenét.

A párbeszédnek amatőr jellegének oka, hogy véleményem szerint a képvilágot a profi szinkron megingathatná. Egy ilyen animációs technikával, az arcok rejtettségével, a szájak minimális mozgásával a profi hang diszsonanciát teremthet, amit el szerettem volna kerülni, ezért ismerősök hangját vettem fel, profi színészek szinkronja helyett. A két nyomozó, Monostori Ádám és Fajcsi Dominik különösen emberien tudták előadnia nekik szánt szöveget, a fókusz viszont Bánhegy

Ágostonon és Kövér Kincsőn volt, akik az elvárásaimat messze felülmúlva adták a saját karaktereiket.

A párbeszédék megírásához, pszichológiájához, és nyelvezetéhez sok segítséget nyújtott Akutagawa, *A vihar kapujában* című kötetéből az *A cserjésben* nevezetű novella, illetve kriminálpszichológiai írások a kihallgatások háttéréről.

5. Összegzés

Összesítve, a *Fenevadak* egy hosszas tervezés után kialakított bűnügyi dráma. Az akár érzelmileg, akár fizikailag bántalmazó kapcsolatok görbetükröként szerettem volna létrehozni, a filmmel szerettem volna körüljárni ezt a problémát. A családon belüli erőszak egy olyan probléma, ami szerintem a mai társadalom a szőnyeg alá söpör. Ám nem az én feladatomban eldönteni, hogy jó munkát végeztem-e, a nézői vélemény dönti ezt el. Három év eredményeként a lehető legjobb munkát szerettem volna megalkotni a lehető legtöbb háttérrel, és meg vagyok elégedve a végső verzióval. Remélem gondolatébresztő, figyelmet lekötő, élvezhető alkotás lett a végeredmény.

6. Köszönetnyilvánítás

Ezúton köszönetet szeretnék nyilvánítani mindenkinek, aki támogatott abban, hogy sikeresen el tudjam készíteni ezt a művet. Köszönöm dr. Kiss Gábor Zoltán PhD egyetemi docensnek a konzultációkat, amik nélkül bizonyosan nem tartanék itt. Csoma Sándornak szeretném megköszönni a szakma rejtelseibe való betekintéshez nyújtott segítséget, szeretném megköszönni csoporttársaimnak az egyetemi életben való navigáció megkönnyítését, Bánhegyi Ágostonnak, Fajcsi Dominiknak, Monostori Ádámnak a hangjuk kölcsönbe adását és önzetlen odaadását. Végül szeretném megköszönni Kövér Kincső hangját, és azt a megbecsülhetetlen kedvességet, amivel támogatott.

7. Bibliográfia

ERDŐS Ákos (2021): *A pszichoaktív szerek fogyasztásának multikauzalitása – negyedik rész* In: Magyar Drogfigyelő 2021 augusztus I. évfolyam 4. szám, Budapest: pp.14-35. URL: http://real.mtak.hu/128891/1/Erdos_Apszichoaktivszerekfogyasztasanakmultikauzalitasa_negyedire_sz.pdf [2023.05.08]

FARKAS Johanna; FOGARASI Mihály; HALLER József; IVASKEVICS Krisztián; KOVÁTS Daniella (2020): *Büntettek kriminálpszichológiája* Budapest: Dialóg Campus, 274. p. URL: https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/15780/web_PDF_Buntettek_kriminalpszichologiaja.pdf;jsessionid=D25AB2424F79930B03B4B03355309C39?sequence=1 [2023.05.08]

DR. GÁLIG Péter (2012): *A kihallgatás etikája és taktikája*, [i.h.] Jogi Fórum publikáció, www.jogiforum.hu 30. p. URL: https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/galik_peter_a_kihallgatas_etikaja_es_taktikaja_%5Bjogi_forum%5D.pdf [2023.05.08]

KALMÁR György (2015): *A labirintus-elv: férfiaság-konstrukciók és térszerkezetek összefüggései a magyar szerzői filmben*. In: Györi Zsolt (szerk): *Tér, hatalom és identitás viszonyai a magyar filmben*, Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, pp.41-55. URL: http://contactzones.elte.hu/wp-content/uploads/Kalmar_Gyorgy_.pdf [2023.05.08]

KAMILA Kuc (2022): *Karol Irzykowski és Feliks Kuczkowski: Az animáció (elmélete) mint a tiszta mozgás filmje*, In: *Apertúra 2022. Nyár*, URL: <https://www.apertura.hu/2022/nyar/kuc-karol-irzykowski-es-feliks-kuczkowski-az-animacio-elmelete-mint-a-tiszta-mozgas-filmje/> [2023.05.08]

MARTIN László (2004.): *Énvédő mechanizmusok személyiség- és klinikai pszichológiai empirikus vizsgálatai*, Pécs: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Pszichológia Doktori Iskola Doktori (PhD) értekezés, 189. p. URL: <https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/15242/martin-laszlo-phd-2005.pdf?sequence=4&isAllowed=y> [2023.05.08]

STEWART Michelle (2018): *Experimental Animation, Hybridisation and New Media*, In: 24th International Symposium on Electronic Art, Durban: pp.72-78. URL: https://www.researchgate.net/publication/351549688_Experimental_Animation_Hybridisation_and_New_Media [2023.05.08]

TABERHAM Paul (2019): *It is alive if you are: Defining Experimental Animation* [i.h.] Routledge pp.17-36. URL: <https://research.aub.ac.uk/id/eprint/215/1/It%20is%20Alive%20if%20You%20Are%20-%20Defining%20Experimental%20Animation.pdf> [2023.05.08]

VARGA Zoltán (2011): *Beszéd helyett*, In: Apertúra 2011. ősz URL: https://www.apertura.hu/2011/osz/varga_beszed_helyett_a_zorej_kiemelt_szerepe_az_animacios_filmekben/ [2023.05.08]

VARGA Zoltán (2013): *Rágcsálók és négylábúak a bűn nyomában. A bűnügyi műfajok megjelenése amerikai, magyar és német animációs filmekben*, In: Apertúra 2013. nyár URL: <https://www.apertura.hu/2013/nyar/varga-ragcsalok-es-negylabuak-a-bun-nyomaban-a-bunugyi-mufajok-megjelenese-amerikai-magyar-es-nemet-animacios-filmekben/> [2023.05.08]

VARGA Zoltán (2011): *A műfajiség kérdése az animációs filmben*, Doktori disszertáció, Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Filozófiatudományi Doktori Iskola, Film-, Média- és Kultúraelméleti Doktori Program, 242. p. URL: <http://doktori.btk.elte.hu/phil/vargazoltan/diss.pdf> [2023.05.08]

VISONTAI-SZABÓ Katalin (2014): *A családon belüli erőszak pszichológiai és jogi kérdései*. In: Acta Universitatis Szegediensis : forum : acta juridica et politica, (4) Szeged.: pp.237-273. URL: <http://www.juris.u-szeged.hu/download.php?docID=82028> [2023.05.08]

3. sz. melléklet. Hallgatói nyilatkozat

NYILATKOZAT

Alulírott Zsókai Soma, a Magyar Agrár- és Élettudományi
Egyetem, Kaposvári Campus,
Képzés szak
nappali/levelező* tagozat

végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2023. év május hó 8. nap

Hallgató

2. sz. melléklet. Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Záródolgozatot/Szakdolgozatot/Diplomadolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Záródolgozatot/Szakdolgozatot/Diplomadolgozatot záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2023 év május hó 6 nap

Belső konzulens

*Kérjük a megfelelőt aláhúzni!